

Opinia prokuratora w sprawie Pawła Popiela o waloryzację długu.

Or. Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/200/1842 (d. WM 329), s. 1741–1743.

Edycja krytyczna: Mateusz Mataniak.

21 VIII 1844

[s. 1741]

[Prae] 5 Augustus 1844 r. Nr 167

[Prae] 19 Augustus 1844 r. Nr 177 i 178.

Paweł Popiel przeciwko funduszowi kościoła Panny Maryi w Krakowie
w sprawie o zewaluowanie kwoty 100 florenów węgierskich w złocie
na sumę 1675 złp, w porządku rozstrzygnięcia rekursu od dwóch różnobrzmiących
wyroków Trybunału dnia 14 i 30 czerwca 1843 r.
i tegoż sądu w drugiej instancji 15 marca 1844 r. zapadłych.

Wniosek Prokuratora przy Sądzie Wyższym.

W rozpoznaniu rekursu ze strony Pawła Popiela wyniesionego. Zważywszy, że ten w poparciu swojej konkluzji, jakoby wartość dawnego złotego węgierskiego wynosiła 3 złp 10 gr., odwołuje się szczególnie do dekretu Najwyższej Cesarsko-Królewskiej Kancelarii Nadwornej z dnia 6 sierpnia 1802 r. i z niego prawdziwość ewaluacji wyczerpnąć usiłuje, twierdzi zaś, że ewaluacja ze Statutu Aleksandra z 1505 r.¹ poprzedza o lat kilkadziesiąt datę zapisu, tudzież, że konstytucje polskie późniejsze nic stanowczego nie zawierają. Zważywszy atoli, że rekurrowany fundusz kościoła Panny Maryi pokłada zapis z 1564 r. przez Gajera uczyniony (mocą którego suma 100 złotych węgierskich w złocie na fundusz kaznodziei miejscowego przeznaczoną została). Zważywszy, że dekret przez rekurującego nie tylko pod tym względem za zasadę do sądenia obrany być nie może, że nie był w formie postanowienia wydany ani jako prawo ogłoszony, jak się sąd a quo wyraża, ale i z tego powodu, że reskryptem gubernialnym z dnia 6 kwietnia 1806 r. do magistratu miasta Krakowa [s. 1742] wydanym, w interesie wypłaty w złotych węgierskich sumy na rzecz szpitala św. Ducha, w wątpliwość poddany został, i w tym poprzednio najwyższa decyzja zasięgniętą być miała. Gdy w takim położeniu rzeczy nie inne prawa, jak tylko dawne prawa polskie w zastosowanie przychodzić powinny, według których, zważywszy, że złoty węgierski w złocie był kursującym w Polsce, bo o tym

1 *Alexandri regis decreta in Comitibus Radomiensibus Anno 1505. De valori floreni* [w:] *Volumina Constitutionum*. T. 1: 1493–1549. Vol. 1: 1493–1526. Do druku przygotowali S. Grodziski, I. Dwornicka, W. Uruszczak, Warszawa 1996, s. 142.

przekonywają Statut Aleksandra króla z 1505 r. i konstytucje z roku 16202, 16233, 16314 i 16335. Zważywszy, że konstytucją z 1766 r. redukcja monet ustanowiona, według której wartość czerwonego złotego jest 16 złp 22 1/2 gr., a tak i złotemu węgierskiemu jako monecie złotej, także wartość przyznana być winna, jak to już przez sąd a quo przy odwołaniu się do dzieła Czackiego o Prawach Polskich i Litewskich jest wyjaśnionym. Zasługują tu także na uwagę dekrety Trybunału Koronnego Lubelskiego i Sądu Grodzkiego Krakowskiego w takiejże samej materii zapadłe, jako bliższą znajomość praw i zwyczajów narodowych mające, który to zwyczaj ze Statutu Aleksandra z 1505 r. za prawo uważany być powinien. Zważywszy na koniec co do uciążliwości P. Popiela, jakoby ponosił stratę przez to, iż przy kontrakcie kupna sprzedazy domu między nim a Wielogłowskimi małżonkami zawartym zastrzeżonej ewikcji już zrzekł się, nie wiąże ani wiązać może kościół rekurrowany, bowiem mają tylko skutek między kontraktującymi, nie szkodząc trzeciemu ani [takim] korzyści przynoszące. O czym mowa wyraźna art. 1165 KC przekonywa. **[s. 1743]** Z tych zasad Prokurator wnosi o zatwierdzenie w zupełności wyroku Trybunału dnia 15 marca 1844 r. w drugiej instancji wydanego.

Kraków, dnia 21 sierpnia 1844 r.

[Podpis] Leon Korytowski.

[cytowane przepisy: konstytucja Aleksandra I z 1505 r.; konstytucje sejmowe z 1620, 1623, 1631, 1633, 1766 r.; dekret Kancelarii (Komisji) Nadwornej w Wiedniu z 6 VIII 1802 r.; Kodeks Cywilny Napoleona, art. 1165]

[hasła: waloryzacja długu, ewaluacja, floreny węgierskie, czerwone złote, złote polskie, skuteczność umów, odsetki umowne, ewikcja]

2 *Konstytucje Sejmu Walnego Koronnego Warszawskiego roku 1620. Moneta* [w:] *Volumina Constitutionum*. T. 2: 1611–1640. Vol. 1: 1611–1626. Do druku przygotowali S. Grodziski, M. Kwiecień, A. Karabowicz. Przedmowa W. Uruszczak, Warszawa 2010, s. 270–271.

3 *Konstytucje Sejmu Walnego Generalnego Warszawskiego Roku Pańskiego MDCXXIII. 9. Moneta* [w:] ibidem, s. 325.

4 *Konstytucje Sejmu Walnego Koronnego Warszawskiego Roku Pańskiego MDCXXXI dnia 12 marca. O mynicy* [w:] *Volumina Constitutionum*. T. 2: 1611–1640. Vol. 2: 1627–1640. Do druku przygotowali S. Grodziski, M. Kwiecień, A. Karabowicz. Przedmowa W. Uruszczak, Warszawa 2013, s. 101.

5 *Konstytucje Sejmu Walnego koronacji Króla Jego Mości Roku Bożego 1633. Mynica* [w:] ibidem, s. 207–208.